

Elnök: Haszpra László, Titkár: Weidinger Tamás

Tagok: Anda Angéla, Bartholy Judit, Bozó László, Czelnai Rudolf, Faragó Tibor, Gelencsér András, Geresdi István, Götz Gusztáv, Gyuró György, Horányi András, Horváth Ákos, Horváth László, Major György, Mészáros Ernő, Mika János, Pálvölgyi Tamás, Putsay Mária, Szalai Sándor, Tar Károly, Unger János

EMLÉKEZTETŐ A METEOROLÓGIAI TUDOMÁNYOS BIZOTTSÁG 2010. FEBRUÁR 9-I ÜLÉSÉRŐL

Jelen voltak: Anda Angéla, Bartholy Judit, Faragó Tibor, Gelencsér András, Geresdi István, Haszpra László, Horányi András, Horváth Ákos, Horváth László, Major György, Mészáros Ernő, Mika János, Pálvölgyi Tamás, Szalai Sándor, Weidinger Tamás, Lakatos Mónika (meghívott). Kimentését kérte: Tar Károly, Unger János.

Az ülés az előzetesen kiküldött napirend szerint zajlott ([I. melléklet](#))

1. Beszámoló a Tudományos Bizottság és a munkabizottságok 2010. évi tevékenységéről
(*Weidinger Tamás*)

A beszámoló foglalkozott az MTA MTB tudományban betöltött szerepével, a Tudományos Bizottság és az öt munkabizottság tevékenységével. Az MTB három ülést tartott, de az Internet felhasználásával is folytak szakmai egyeztetések, és egy szavazás volt köztestületi tagságról (Csiszár Iván felvétele). A munkabizottságok is gazdag programot bonyolítottak le: 1-2 előadónál, konferencia és nyári iskola szervezések. Továbbra is fontos feladatnak tekintjük PhD fokozatot szerzett kollégák bevonását az MTB munkájába. Az elmúlt évi munkáról szóló tájékoztatót ([II. melléklet](#)) jóváhagyólag tudomásul vette a Bizottság.

2. Beszámoló a 2010. évi (35.) Meteorológiai Tudományos Napokról (Bartholy Judit Éghajlati Munkabizottság elnöke és Lakatos Mónika, munkabizottsági titkár)

A Meteorológiai Tudományos Napok – hagyományosan – szakmánk kiemelkedő eseménye. A 2010-es rendezvény témája a „változó éghajlat és következményei a Kárpát-medencében” volt. 18 előadás hangzott el. Gazdagította a programot az MTA 2010-ben megválasztott tiszteleti tagjának, Prof. Michael Ghilnek a meghívása. Ő tartotta a nyitó előadást. Az OMSZ honlapján elérhetők az előadás anyagok, ami a Légekördinamikai és az Éghajlattani Munkabizottság szervezőmunkáját dicséri. Külön köszönetet mond a Bizottság Bartholy Juditnak, Horányi Andrásnak és Lakatos Mónikának.

Az előadások írásos anyaga 2011 tavaszán jelenik meg CD-n, a tervek szerint 150 példányban, a „Klíma 2010” kiadvány bemutatójához kapcsolódva. A CD elkészítéséhez az OMSZ nyújt támogatást, amiért külön köszönet illeti. A szerkesztői feladatokat Lakatos Mónika látja el. A CD terjesztését az OMSZ végzi, a címlista összeállításában az MTA MTB is részt vesz, amit az Éghajlati Munkabizottság vezetője koordinál. Az OMSZ gondoskodik arról is, hogy a megjelenő cikkek elérhetők legyenek a honlapon is.

A 2010-es Meteorológiai Tudományos Napok előadásainak internet-es elérhetősége:
<http://www.met.hu/seminars/metnap2010.php>

3. Beszámoló a 2011. évi Meteorológiai Tudományos Napok előkészítéséről (Agrometeorológiai Munkabizottság)

A 2011-es Meteorológiai Tudományos Napok szervezésére az Agrometeorológiai Munkabizottság kapott felkérést. A készülő tematikáról – ami az agrometeorológia széles területét fogja át – Szalai Sándor tartott ismertetést ([III. melléklet](#)). A javaslatokat (tematika, tervezett előad programjavaslatokat **2011. március 14**-ig várják Szalai Sándornak és Anda Angélnak elküldve. Az előzetes program május közepéig elkészül.

A tematikával kapcsolatos eszmecsere felmerült a mezőgazdaság és a szélsőséges időjárási helyzetek kapcsolatrendszerére (nagy csapadékok, belvíz, aszály, változó vízjárás, árvizek), mint fontos témakör. Legalább két előadást javasoltak az erdészet és a meteorológia közötti együttműködésről, köztük az OMSZ és az ERTI részvételével folyó NKTH-OTKA kutatási program eredményeinek bemutatását. A rendezvény szervezésénél, az előadások összeállításánál törekedni kell arra, hogy az agrárszakma széles rétege ismerje meg az agrometeorológia tevékenységet, illetve a meteorológiának az agráriumban betöltött szerepét és fontosságát.

4. Időjárás-módosítás: tudomány vagy áltudomány?

A témakört egy bevezető előadás keretében *Geresdi István* mutatta be. Áttekintést adott az elméleti háttérrel és azokról a legfontosabb tudományos projektekről, amelyek feladata a jégeső-elhárítás hatékonyságának vizsgálata volt.

Az előadás kitért annak veszélyére is, hogy sajnálatos módon világszerte és Magyarországon is elterjedően vannak a tudományosan nem megalapozott időjárás-módosítási módszerek. Ebbe a körbe tartoznak az ún. viharágyuk, amelyeket Magyarországon több gyümölcsösben alkalmaznak a jégeső okozta „károk mérséklésére”. E technológia működési elvét semmilyen elméleti modell, vagy laboratóriumi megfigyelés nem igazolja. Ennek ellenére több magyar felsőoktatási intézmény részvételével alakult konzorciumok két NKTH-s pályázatot nyertek el 2008-ban, amelyekben – igaz nem fő témakörként – a viharágyuk hatékonyságának ellenőrzése is szerepel (OM-00265/2008. és az OM-00270/2008).

Az MTA MTB kifogásolja, hogy egy tudományosan nem megalapozott módszer bevezetésére és hatékonyságának ellenőrzésére tett kísérlet része lett e kutatási programoknak. A Bizottság megállapította, hogy tudomása szerint meteorológusok nem vettek részt kellő mértékben a projekt előkészítésében, s egyáltalán nem voltak a bírálók között, holott a tématerület több szálon is kapcsolódik szakmánkhoz. Felmerült, hogy két ilyen jelentős összegű pályázat elbírálására miért nem kaptak felkérést annak a tudományterületnek a képviselői, akik rendelkeznek azzal a tudással, amely szükséges egy időjárás-módosítással is kapcsolatos projekt korrekt minősítéshez.

A Bizottság megállapította, hogy lépéseket kell tenni a pályázati anyag és az időszakos beszámolók megismerése érdekében, egyúttal hasznosnak tartaná a program vezetőivel való szakmai kapcsolatfelvételt (konzultáció, vitaülés az MTB, vagy az egyik munkabizottság ülésén).

A vitában felszólalók élesen bírálták a viharágyúzás, mint módszer alkalmazását, az azzal kapcsolatos vizsgálatokat, hiszen ezek nem illenek a XXI. század tudományosságához. E tekintetben konszenzus alakult ki a Bizottságban.

5. Egyebek

- Az ülés elején, majd az egyebek között is felmerült a Miskolczi-féle sugárzásátviteli modelljéből levont következtetés, miszerint a CO₂ koncentráció növekedése nincs hatással a

légköri üvegházhatás változására, s ennek interpretációjaként – Zágoni Miklós által hirdetett álláspont, mely szerint a földi üvegházhatás „telítettségi állapotba jutott”.

Foglalkozott a Bizottság az MTA Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézetben (GGKI) 2010. januárjában indított „A Miskolczi-féle üvegházelmélet kritikai vizsgálata” című egyéves projekt 2011. január 17-i nyitórendezvényéről készült jegyzőkönyvvel. Az MTA MTB tagjainak többsége kapott meghívót a rendezvényre, de a GGKI honlapján megjelent hírrel (<http://www.ggki.hu/hirek/s/article/a-miskolczi-fele-ueveghazelmélet-kritikai-vizsgalata/>) ellentétben, a Meteorológiai Tudományos Bizottsághoz hivatalos meghívó nem érkezett.

A Bizottság reméli, hogy más akadémiai kutatási programokhoz hasonlóan a résztvevők által, a kutatás ideje alatt készített publikációk minősége (lektorált folyóirat cikkek), illetve a záródokumentáció szakszerű, független értékelése fogja döntő súllyal minősíteni az elvégzett munka eredményességét.

A Bizottság fontos feladatának tartja, hogy e témakörben kifejtse – a fent említett elmélet megalapozottságával, illetve következtetéseivel ellentétes – véleményét: erre vonatkozóan ösztönzi szakcikk készítését, szakmai előadások rendezését, egy szakmai állásfoglalás kialakítását.

A Bizottság egyetértett Major György akadémikus véleményével, miszerint „téves az az interpretáció amely szerint az üvegházhatású gázok antropogén eredetű növekedése nem befolyásolja a felszínhőmérséklet emelkedését”.

- Gelencsér András 2011. március 1-én a Mindentudás Egyetemén tart előadást „Megszívjuk? – A levegőszennyezés és következménye” címmel.

- Haszpra László felhívta a figyelmet Demény Attila, az MTA levelező tagja: Földben, vízben, levegőben: barangolások a stabilizotóp-geokémia világában című február 15-i székfoglaló előadására (Az előadásról az MTA MTB tagjai, illetve a bizottsághoz tartozó köztisztületi tagok értesítést kaptak)

- Mika János felhívta a figyelmet az OMSZ-ben 2011. február 21-én megrendezésre kerülő előadásra, ahol a 2010-es év időjárásának rendkívüliségeivel foglalkoznak.

2011. március 10.

Összeállította:

Weidinger Tamás
MTA MTB titkára

MELLÉKLETEK:

I. melléklet

A 2011. február 9-i ülés előzetesen kiküldött napirendje
(http://mtb.met.hu/ulesek/doc/20110209_I_mell.pdf)

II. melléklet

Beszámoló az MTB 2010. évi munkájáról
(http://mtb.met.hu/beszamolok/doc/Beszamolo_2010-reszletes.pdf)

III. melléklet

A 2011. évi Meteorológiai Tudományos Napok előzetes tematikája
(http://mtb.met.hu/ulesek/doc/20110209_III_mell.pdf)